

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/27249,V-konferencja-popularnonaukowa-Zabrze-w-latach-wielkich-wojen-1914-1918-i-1939-1945.html>
02.03.2026, 22:43

Strona znajduje się w archiwum.

V konferencja popularnonaukowa „Zabrze w latach wielkich wojen 1914-1918 i 1939-1945” - Zabrze, 9 września 2014

09.09.2014

9 września 2014 r. w Galerii Muzeum Miejskiego w Zabrzu Cafe Silesia, przy. ul. 3 Maja 6, odbędzie się V konferencja popularnonaukowa Muzeum Miejskiego w Zabrzu. Temat tegorocznej konferencji brzmi: „Zabrze w latach wielkich wojen 1914-1918, 1939-1945”.

Celem konferencji jest zaprezentowanie najnowszego stanu badań nad zagadnieniem i zobrazowanie sytuacji w mieście - ukazanie, jaki wpływ miały wydarzenia światowe, a także sytuacja frontowa na stosunki społeczne, polityczne i gospodarcze panujące w tym czasie w Zabrzu. Dotychczasowe publikacje dotyczące Zabrza, praktycznie w ogóle nie obejmowały okresu I wojny światowej. Podobnie rzecz ma się w odniesieniu do całego Górnego Śląska, gdzie temu przełomowemu momentowi historii, w efekcie którego doszło do plebiscytu i powstań śląskich, w polskiej historiografii dotyczącej Śląska poświęcono zaledwie kilka stron. Uczestnicy konferencji będą mogli zapoznać się z nastrojami, jakie panowały w mieście w chwili wybuchu wojny, zagadnieniami dotyczącymi zabrzańskiego przemysłu w latach 1914-1918, problematyką dotyczącą produktywizacji jeńców wojennych w zabrzańskich zakładach, a także udziału mieszkańców w konflikcie.

Równie niewiele wiadomo na temat sytuacji panującej w mieście podczas II wojny światowej. Druga część konferencji poświęcona będzie zatem Zabrzu w latach 1939-1945. Ukazane zostaną nastroje społeczne panujące w mieście, losy działaczy politycznych, a także przygotowania do obrony i działania zbrojne w okolicach Zabrza w styczniu 1945 roku. Podobnie jak w części dotyczącej I wojny, poruszona zostanie kwestia produktywizacji jeńców wojennych - na przykładzie kopalni Abwehr w Mikulczycach. Interesujący jest obraz miasta z tych lat, odtworzony na podstawie zdjęć lotniczych wykonanych przez Niemców, jak też lotnictwo alianckie operujące nad Górnym Śląskiem. Widoczne są na nich obiekty niezachowane do dnia dzisiejszego, w tym wszystkie obozy jenieckie i obozy pracy, które funkcjonowały w Zabrzu w okresie II wojny światowej. To kolejny blok tematyczny który będzie poruszony podczas zabrzańskiej konferencji naukowej.

W poprzednich latach zaprezentowano kwestie związane z życiem politycznym, gospodarczym, religijnym i kulturalnym w mieście. Część materiałów pokonferencyjnych została opublikowana. Pozostałe są przygotowywane do druku. W zamyśle organizatorów efekty badań mają stać się podstawą do opracowania nowej, pełnej monografii miasta. Autorami tegorocznych referatów są historycy związani z instytucjami naukowymi i ośrodkami uniwersyteckimi na Górnym Śląsku (Uniwersytet Śląski w Katowicach, PIN Śląski Instytut Naukowy w Opolu, Instytut Pamięci Narodowej oddział w Katowicach), jak również zatrudnieni w górnośląskich muzeach, ale także

osoby pasjonujące się historią.

Konferencja będzie też ostatnią okazją do obejrzenia kończącej się właśnie wystawy pod patronatem Sekretarza Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, dr. hab. Andrzeja Kunerta, „Od śmierci silniejszy był gniew Wokół 70. rocznicy bitwy o Monte Cassino”, zorganizowanej przez Muzeum Miejskie w Zabrzu.

Organizator: Muzeum Miejskie w Zabrzu

Współorganizator: Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach

PROGRAM

godz. 8.45-9.00

Otwarcie konferencji

Część I – W latach pierwszej wojny światowej

godz. 9.00-10.15

Aleksandra Korol-Chudy, Muzeum Miejskie w Zabrzu, Społeczeństwo Zabrze wobec wojny w sierpniu 1914 roku w świetle lokalnej prasy

dr Bernard Linek, PIN – Instytut Śląski w Opolu, Jak Zabrze stało się Hindenburgiem

dr Adam Frużyński, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu, Przemysł zabrzański w latach I wojny światowej

10.00-10.15: dyskusja nad wystąpieniami pierwszej części konferencji

godz. 10.15-10.30 Przerwa kawowa

godz. 10.30-12.10

ks. dr Piotr Górecki, Zabrze, Obraz I wojny światowej w zarządzeniach ksiązęco-biskupiego ordynariatu diecezji wrocławskiej

Piotr Hnatyszyn, Muzeum Miejskie w Zabrzu, Żydzi zabrzańscy polegli w pierwszej wojnie światowej. Próba weryfikacji

Zbigniew Gołasz, Muzeum Miejskie w Zabrzu, Produktywizacja jeńców wojennych na terenie Zabrze w latach I wojny światowej, w świetle najnowszych badań

Natalia Kania, Archiwum Państwowe w Katowicach, Oddział w Gliwicach, Archiwalia dotyczące Zabrze w latach I wojny światowej w zasobach Archiwum Państwowego w Katowicach, Oddział w Gliwicach

11.50-12.10: dyskusja nad wystąpieniami drugiej części konferencji

godz. 12.10-12.30 Przerwa kawowa

Część II – W latach drugiej wojny światowej

godz. 12.30-14.10

dr Mirosław Węcki, Uniwersytet Śląski / Archiwum Państwowe w Katowicach, Nastroje w Zabrzu w latach II wojny światowej w świetle raportów sytuacyjnych partii nazistowskiej

dr Adam Dziuba, Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Katowicach, Zabrzańscy działacze KPD w latach II wojny światowej

Sebastian Różycki, Wydział Geodezji i Kartografii, Politechnika Warszawska, Przegląd dostępnych zdjęć lotniczych (niemieckich i alianckich) dla miasta Zabrze 1939-1945

Marek Michalski, Zabrze, Działania niemieckiej cywilnej Obrony Przeciwlotniczej w okresie 1939-1943 na terenie Zabrze

13.50-14.10: dyskusja nad wystąpieniami trzeciej części

godz. 14.10-14.30 Przerwa kawowa

godz. 14.30-16.30

Damian Halmer, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu, Obóz pracy dla jeńców wojennych przy kopalni „Abwehr” w Mikulczycach w świetle źródeł angielskich

Sebastian Rosenbaum, Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Katowicach, Religijność w cieniu swastyki. Kościół katolicki w Zabrzu w latach II wojny światowej

Mariusz Kowoll, Gliwice Dzieje zabrzańskiej piłki nożnej w okresie II Wojny Światowej na przykładzie czołowych klubów.

Bartłomiej Warzecha, Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Katowicach, Działania zbrojne w styczniu 1945 w Zabrzu i okolicy

15.50-16.30: dyskusja nad wystąpieniami czwartej części konferencji oraz podsumowanie całości

Moderacja:

Zbigniew Gołasz: starszy kustosz, kierownik Działu Historii Muzeum Miejskiego w Zabrzu

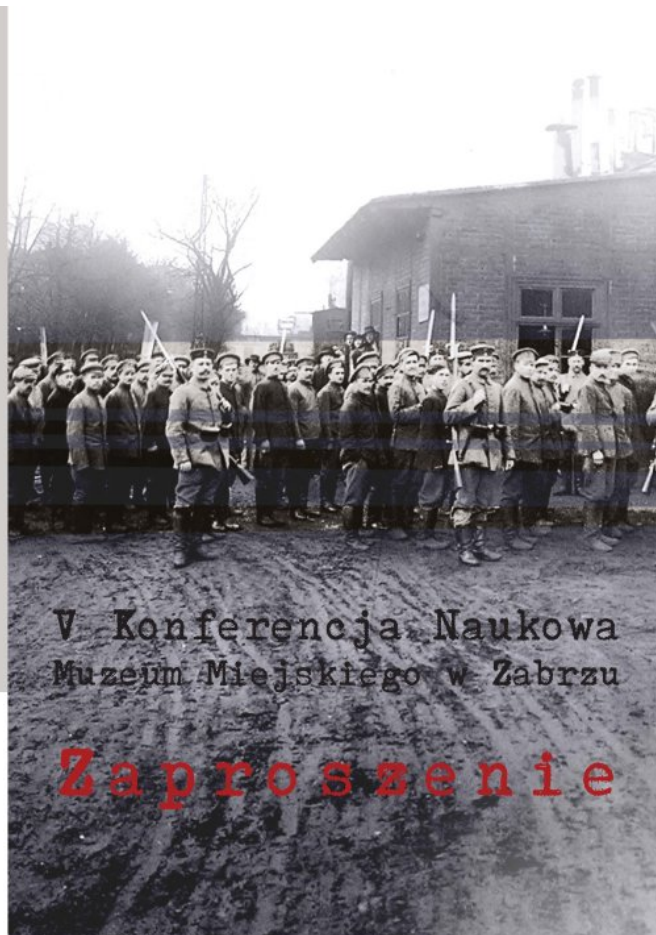
Sebastian Rosenbaum: pracownik naukowy IPN Katowice

Patronat medialny: Czasypismo, Gazeta Wyborcza, Gość Niedzielny, Nowiny Zabrzeńskie,

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Katowice

V Konferencja Naukowa
Muzeum Miejskiego w Zabrzu

Zaproszenie

Organizatorzy:

Partnerzy medialni:

Zabrze w latach wielkich wojen 1914-1918 i 1939-1945" - Zabrze, 9 września 2014